

POMAGAJO, KO ODPOVEDO JAVNA TELEKOMUNIKACIJSKA OMREŽJA

»Zdravo, sem S57L, Janko.« se je glasil začetni stavek radioamaterja, ki že več let uspešno deluje na svetovnih radijskih frekvencah, pozneje pa mi je razložil, da se tako začne skoraj vsak pogovor med njimi. V zvezi temu sledi še beseda o kakovosti signala. Pogovor navadno ne traja dolgo in je omejen s pravili radioamaterjem o prepovedi neprimernih tematik, na primer politike, verske pripadnosti in podobnih vsebin, da ne bi povzročile spora na frekvencah.

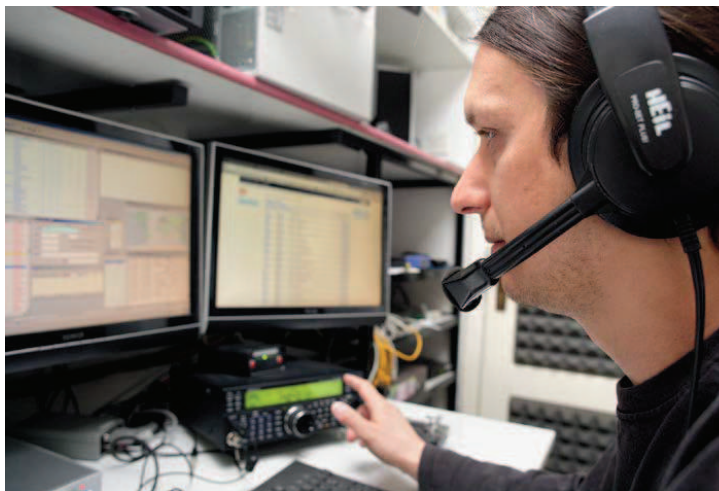
Besedilo: Blaž Uršič
Fotografije: Blaž Uršič in arhiv Tilna Cestnika

Radioamater Janko je medtem z levico pritiskal na vzvod in velika antena na stolpu nad nama se je premaknila v smeri Južne Amerike. V pogovoru mi je povedal tudi, da je več vrst radioamaterjev, od katerih ima vsak svoje želje in zanimanje, vsi pa iščejo frekvence za komunikacijo s številnimi radioamaterji po vsem svetu. Izvedel sem za skupni čas, in sicer UTC ter GMT, za vse radioamaterje sveta, pomeni pa dogovorjeno sredino med državami, od Greenwicha oddaljenih v vseh smereh. »Ta čas uporabljamo vsi in omogoča usklajevanje ne glede na časovni pas,« je dodal. Ob 12. uri sicer ni bil najboljši čas za zelo dolge zveze, še vedno pa je bilo tisti trenutek na voljo veliko radioamaterjev s slušalkami na glavi, tako da je bila zveza z njimi mogoča.

VZPOSTAVLJANJE RADIJSKIH ZVEZ OB NESREČAH IN NEVARNOSTIH

Zveza ni odvisna le od vrhunske opreme, kot mogoče pomisli večina, temveč je skupkep dobrega poznavanja opreme, iznajdljivosti in

izkušenosti, ki jo vsak pridobi z leti delovanja z radijskimi postajami. Veliko k temu pripomore tudi vnema, brez katere ni uspeha. Pri tem si radioamaterji pomagajo z antenami, usmerjenimi čez oceane, v Luno, včasih v meteorske sledi in celo letala, ter z odbijem radijskega signala poskušajo vzpostaviti zvezo z nekom, s katerim je sicer ne bi imeli. Poleg tega so nepogrešljivi pri naravnih nesrečah, kar dokazuje primer leta 2014, ko je Slovenijo prizadel žledolom. Takrat radioamaterji pomagajo po kodeksu aktivnosti radioamaterjev ob nesrečah in nevarnostih (ARON) in prenašajo pomembna sporočila ob izpadu javnih telekomunikacijskih omrežij. »Precej dela je bilo opravljenega tudi v času vojne na Balkanu,« je razložil skrbnik pogodbe ZRS URSZR, namestnik koordinatorskega ARON pri ZRS in menedžer za repetitorje pri ZRS Tilna Cestnik, S56CT, in dodal, da so takrat opravili velik del prenosa informacij o družinah, povsem ločenih od sveta. Ponosno je povedal, da vsak med njimi to opravlja le zaradi pomoči sočloveku v stiski,

JANKO, S57L, MED VZPOSTAVLJANJEM ZVEZ

zato ne dobi nobenega plačila. Sistem je zasnovan tako, da ga na najnižji ravni predstavlja posameznik, čemur sledi občinska ekipa, ki se nadaljuje do regijske in državne stopnje. Zveza radioamaterjev Slovenije ima kot osrednja organizacija v naši državi tudi pogodbo z Upravo RS za zaščito in reševanje, poleg tega je nepogrešljiv člen pri vzpostavljanju komunikacije, ko nastopi »huda ura«. Medtem je iz sprejemnika zahrščalo, zato si je Janko takoj nataknil slušalke in pogledal na zaslon. »Ta sogovornik bi lahko bil zanimiv,« je povedal, »vendar je trenutno na frekvencah, na kateri ga pri nas zdaj ni mogoče slišati, je pa blizu Japonske.« Na nekaterih frekvencah tudi več let skoraj ni mogoče vzpostaviti omembe vredne zveze, na nekaterih le določen del leta ... Marsikatera taka zveza doda kamenček v mozaiku, ki si ga mnogi sestavljajo vse življenje. Radioamaterji pri svojem konjičku uporabljajo različne frekvenčne obsege. Tako za kratke valove večinoma velja, da je kakovost oddajanja in sprejemanja odvisna od sestave tal, kakovosti antene

ter njene višine nad tlemi. Nekoliko drugače je pri ultrakratkih valovih ali mikrovalovih, saj zanje velja, da se odbijajo od ovir, zato je pri njih pomembno, da je med oddajnikom in sprejemnikom čim manj ovir. Tilen je tudi pojasnil, da so za ultrakratke valove najboljši visoki vrhovi, kratko valovanje pa je najugodnejše na Ljubljanskem barju.

SLOVENIJA JE ZA RADIOAMATERJE PRIJAZNA DRŽAVA

Za to se lahko radioamaterji zahvalijo dr. Matjažu Vidmarju, S53MV, saj je konstruktor večine radijskih postaj in vozlišč, postavljenih na vzpetinah pri nas. Slovenija je namreč ena redkih držav, v kateri si radioamaterji lahko privoščijo, da hitro paketno omrežje zasede širši kanal in tako omogoča povečano hitrost prenosa podatkov. Med pogovorom mi je Janko povedal, da tekmovanja lahko trajajo tudi več dni in da nekateri radioamaterji takrat skoraj ne spijo, da bi se povezali z veliko radioamaterji po svetu. Na stenah Radiokluba Triglav, S51A, so tako poleg velikega zemljevida z

DA SE SLIŠI DLJE IN BOLJE, JE TREBA IMETI TUDI OJAČEVALNIK.

državami tudi številna priznanja kot rezultat trdega dela pod radijskimi antenami. »Pravzaprav smo velika družina,« je povedal Tilen in dodal, da je v letih, odkar je postal radioamater, doživel že veliko zanimivega, čeprav razmere niso bile vedno dobre. Med drugim je sodeloval tudi pri asanaciji kraja strmoglavljenega letala na Korziki, kjer so mu lokalni radioamaterji omogočili postavitve profesionalne opreme za vzpostavitev komunikacij, pomembno vlogo pa so opravili tudi pri poplavih v Srbiji, saj so zagotovili radijske zveze za enote civilne zaščite in bili nepogrešljivi pri številnih posredovanjih, pri katerih so druge možnosti komunikacije zaradi izpadov električne energije odpovedale.

ZNAKI SOS

Tilen je razložil, da se za klic v sili uporablja klic Mayday, v telegrafiji pa SOS, tako da radioamaterji uporabljajo enake znake za nevarnost kot profesionalni uporabniki radijskih frekvenc. Pomagajo si tudi z radioamaterskimi sateliti, ki se uporabljajo

podobno kot zemeljski repetitorji, prvi pa je bil izstreljen leta 1961 in so ga poimenovali OSCAR-1. V splošnem je razvitost radioamaterske dejavnosti posamezne države odvisna od dostopnosti opreme, števila prebivalcev, razvitosti države in sprejemanja te dejavnosti. Radioamaterji se med seboj pogovarjajo večinoma v angleškem jeziku, čeprav se lahko v kateremkoli jeziku, pomembno je le, da se med seboj razumejo.

TEKMOVANJA

Kot v številnih panogah tudi v radioamaterstvu organizirajo tekmovanja, in sicer največkrat kar radioklubi ali zveze, vendar pa določijo različna pravila. Zmagovalec je v splošnem tisti radioamater, ki vzpostavi največ radijskih zvez. Medtem se je na monitorju poleg radijskega sprejemnika ponovno izpisala lokacija radioamaterja, tokrat daleč čez ocean, zveza z njim pa je bila vzpostavljena. Radioamaterja sta se ponovno predstavila in v sproščnem vzdušju nadaljevala pogovor. »Slišim te odlično, 59 plus, čisto in brez motenj.« ■

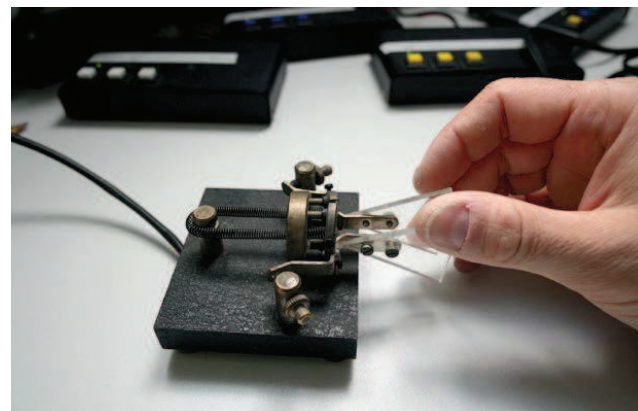
AZIMUTNA SKALA ROTATORJA, KI KAŽE SMER ANTENE

REPETITORSKA POSTAJA NA MRZLICI

OBLIKOVANJE ZNAKOV MORSEJEVE ABECEDE

PLAKETE OB NAJVIŠJIH UVRSTITVAH NA TEKMOVANJIH

